

1939

Supík přestavěl svůj původní domek ve sboru na patrový č. 194/II, Frant. Špěný v ulici Běle. Kudy dům č. 475/II, Jind. Horáček postavil na místě malého domku v obci. záložný patrový dům č. 4/II, Mar. Sachsová upravena svůj domek v Rybářské ulici č. 204/II. Také ukončeno v tomto roce 13 staveb domovních, kada jich však je rozestavěna a ukončí se v roce příštím. Skutečně suchá dal práci a chléb velké řadě dělníků a zaměstnanců městských a venkovských stavebních.

2. Dějiny města.

Město leden prošel mírnou zimou. Bylo to úlevou pro chudší vrstvy obyvatelstva, mající nedostatek paliva. Politický netřidil přeruš se do nového roku. Temer každou hodinu přichy se znepokojivé zprávy. Delimitační komise pracovala pilně v kancelářích i venku. Její český člen byl zaměstnán na městské radnici. Pro umírnění bídy v lidu uspořádání v našich zemích 4. ro. "Česká katedra", jejíž výlisk byl rozdán chudému lidu.

Židovský sbor dostoupil uprostřed ledna číslce 500.

Zarmutivším dojmem působila tragická smrt Jiřiny Sovové, která byla přejeda vlekem a měla 14. I. pohřeb.

Vzrušené způsobilo koléčkování hranic na pravém břehu Jihlavy. Zdálo se již bezpochybně spůsobovati, že Rěma bude zabrána. Znova bylo vše podniknuto, aby zábor nebyl uskutečněn, zvláště starosta města Ant. Štarma platnými intervencemi v Beně i v Praze snažil se přesvědčiti rozhodující činitele, že Rěma byla od nezapaměti majetkem obce a nikdy neměla žela franství krumlovskému.

Dne 19. I. zablkl s kuchovny rozhledny na křebení Rěny národní pra- Rěma
por: Rěna, lesnická hora, obestřena milými vzpomínkami na mládí i van zachráněna!
čickými občanů, čijšně kraděních padovánch, založených vlasteneckým
P. Tom. Procházkou, s malým, ale půvabným parkem, útočištěm lidu
hledajících v pravním lěte chlad a klid, Rěna, podstatná část obecního
majetku, byla ze záboru propuštěna! V neděli dne 22. I. rozlehl se na ná-
městě megafonem hlas ivančického starosty, ohlašující obyvatelstvu tu-
to kacířskou zvěst. Dobré dílo se podařilo! Zpráva vyzněla výzvou
k lidu, aby klidem a jednotným smýšlením dal výraz svému uspokojení.

20. I. vzedmulla se voda v Jihlavce a odnesla látku na Rěmu.

Dne 10. II. zablkl s kostelní věže prapor na znamení, že v Rěmě zemřel papež Pius XI. Slavný pohřeb pr. oloc konal se 14. II.

26. II. konána 4. plavnostní schůze mlade národní jednoty, jež byla hoj-
ně navštívena. Zdálo se, že je konec dosavadní národní roztrápenosti.

Katim však dostavil se osudný březen 1939. Počal se zdánlivě klidně,
vrkšen jen volbou nového papeže Pia XII. Stalo se tak právě v den svát-
ku blažost. Aněžky české. Dne 7. III. konány dodatečné odvody českých
branců za veselého zpěvu. 89. narozeniny zesnulého presidenta Maso-
rytra prozdraveny prapory, vlajkami s veřejných budov. Místní osvětová
komise pořádala v tento den koncert v sokolovně, při němž vroucí
řeč pronesl dr. Rob. Honečný. Příběh oslavy byl důstojný obsahem i vážností.

12. III. čteme se zataveným dechem, že se Slovensko osamostatnilo.

A dne 15. III. na zvláštní vyzvání zajiždí státní prezident dr. Emil
Hácha s ministrem Chvalkovským do Berlína, aby proslupolepali při-
pravené prohlášení, jímž zřídají vůdce a říšského kancléře Ad. Hitlera,
aby přijal české země pod svou ochranu. To značilo konec čsl. repu-

blitky. Listiny o tomto aktu podepsal vůdce a zakráníč. ministr p. Ribbentrop, prezident dr. b. Beneš a ministr Chvalkovský. Říšské vojsko v několika proudech jelo se obsazovat země české. Vůdce přijel večer přes Českou Lípu do Prahy. Český rozhlas ohlásil přijetí čechu koravy pod ochranu Říše o 4. hod. ráno. Váno plyšíme německou pelaci uvážlivou slovy: Hier sendendeutsche Rundfunkmeldung Grün.

Jako byl přijat tento převrat v Jančicích? Ráno plno lidí na náměstí. Run na záložny. Lidé nakupují. Ve tvářích starších lidí je vidět bolest. Lidé se různě zprádují: o poledni obsadila německá kulozmetice kolej železniční most. Očert na 5 projíždě motorisovaná kolona Jančicemi směrem od Skumilova k východu. Opřel páté vyvěšen první hákový kříž na rohu Rybářské ulice. 2 prapory visí na domě Jul. Zakažilové v Uslavanské ulici. Město je plno ruchu. Chvillemi hustě padá sníh (jako prý na rubáš). Brno je už obsazeno, též Praha, Plzeň, Olomouc a kot. Ostrava.

16. II. pracuje se v úřadech i dílnách normálně, ve školách se vyučuje. V dopoledních hodinách vzrostl neobyčejně ruch v městě. Mnoho lidí z okolních osad vydalo se za nákupem různých potřeb, zejména obuvi, látek a potravin. Firma Bata měla do oděva úplně vyprodáno, zásoby v obchodech textiliemi silně prořídily. Lidé se zúsobili jednati z obavy, že nastane nedostatek, jednati z domněnky, že cena peněz klesne. Bylo chvatně nákupy trvaly několik dní.

Brána byl ohlášen projev Vůdce a říš. kancléře z Prahy. Město něho poslechl o 13. hod. zakráníč. ministr p. Ribbentrop z pražského hradu a ohlásil prohlášení "Protectorátu Čechy a Morava" s 13ti potroživými články Hitlerovými. V 3. článku se nám plibovala omezená autonomie. Brzy však byla vyhlášena nepřeložitelnost německého tohoto názvu jakož i jmen zakráníč. zústavčích měst našich a ovšem i říšských. Proto v našich českých vyhláškách i novinách jsme měli "Protectorat Böhmen und Mähren", jedli jsme do "Wien" a na nádraží v Brně oznamoval v českém hlášení nádražně rozhlas, kolitraminutové zpoždění naší vlaky z "Lundenburg".

O večeru téhož dne přijel k radnici vax s několika mladíky, kteří prohlásili, že přišli udělat na radnici počátek. Vedl je zdejší rodák Rud. Chvalčík (s literárním předdomkem "Vavřín"), jenž prohlásil, že se z přehazu bratra Lujdy ujímá vedení na radnici. Společnost pobyla na radnici do nočních hodin, načež se uchytila do Besedního domu, kde pozdravila hosty zdviženými pravícemi. Nový starosta setrval na radnici do půlnoci. Zatím byly židovské obchody z přikrácen mladíků uzavřeny a pomalovány hanlivými nápisy i obrazy. Ráno však přišel příkaz z Brna, že se žádná změna na radnici nepřipouští. Mladíci tedy zmizeli a s nimi se zmenáhla vybledel i nechtivý dojem náivního jejich výstupu, který tak nevkusně kontrastoval s tragédií oněch pomutých dní.

Dne 17. II. se přiděluje starostovi k ruce zdejší statkář Mr. Fieger, aby jako komisař zastával zájmy občanů. Inčinní přátele kti je kušněji než obvykle. Židovský obchodník Otto Chvalich obsluhuje do 8. hod. bez jakéhokoli vzrušení své zákaznický, pak bere slova odcházející a oběť se. Oborný nával je k obchodníkovi Steinerovi. Musí tam stát dva četníci, kteří propouštějí kupující jen po částech. Pořadatel (Ordnung) uvnitř kradmu odvěrá lidem listky s cenami nakoupeného zboží. Vytáhní zákaz

1939

beno prapory. Slavnost na náměstí promlouvalo v významu hasičství.
Promenátního koncertu se účastnilo hojně občanstvo.

Je velká jízda jahod, 1 kg prodává se za 5-6 Kč, prodávají jsou ještě laciněji.
21. Mlýnská dešť vrněla voda v řece, rozlévá se po polích. 22. Na krás-
ného počasí přicházela se voda s hor a vzala zase látku na Renu. Dnes
vyšly přesně zítroky o židech.

Reálné gymnasium oslavilo 24. 9. 20leté trvání. Hojně domů ozdo-
beno prapory. V místnostech gymnasia uspořádána látná výstava, zmr-
zlinější vývoj a působení školy, profesor. sboru a žactva. 25. 9. kromě-
na vlastní slavnost, jež se pěkně vydařila.

Zaváděje se sveránné národné kroje. Školy je velmi vlnusný, sluší že-
něm i dívkám, jež se jistě zabývají jeho vytrváním, zvláště na haler-
kách a na rukávcích. Chodí se v městě i na vesnicích.

20. 10. koná se pout' k sv. Jakubu. Veliká účast, zvláště mladého li-
du. Děvčata v krásném sveránu chodí se pro službách božích na náměstí
a za klatolu zvoni a zpívá písně „Bože, co ráčil“ s hudebním doprovodem
křesťanů na poutní místo.

Dnes bylo též oslaveno otevření německé školy. Zítro, jímž byla škola
v r. 1920 zrušena, prohlášen za neplatný a otevřena 1. třída s 33 žáky. Sprá-
cem této školy jmenován Frant. Schögel, zdejší rodák. Škola umístěna v pře-
zemí polnícké školy, jež musila 2 místnosti, pro 1. třídu a pro kabinet, vykliditi.

21. 10. byl svět přetvápen prohlášením dohody Německa a Ruska o neútočení.

Druhá svět-
ová válka za-
počíná.
Stále se již mluvilo o válce Německa s Polskem. Vypukla dne 1. 11. 1939,
že Německo přetročilo polské hranice. Tak započala druhá světová válka, nej-
horší válka světových dějin. Dle pmluvních závazků k Polsku vypověděly
Anglie a Francie válku Německu.

Vydán příkaz o zalemňování. Od nastalého, pera do prítání nutno okna
zalemňovat. Vapírníci nemají dosti zalemňovacího papíru, musejí objektivnět.

3. 11. konají se veselé sokolské hody. Vydán příkaz, aby židovské ob-
chody byly označeny: jüdisches Geschäft - Židovský obchod.

24. 11. co Německo velkou svou převahou poráží polské vojsko,
přetročilo dnes v neděli 17. 11. Rusko polské hranice, aby zajistilo kraje s bě-
loruským obyvatelstvem.

Opětne země-
lisení.
V noci dne 18. 11. probíháme zemělisení. U nás bylo porozováno v 1. 15
hod. Postele se hýbaly, nábytek praštal, kyvadla hodin se zastavila, obrazy se
zakymácelly, rámy na půdách praštal.

25. 11. započalo se s vydáváním lístků na mýdlo a pokravinu z přezem-
ního okna radnice. Mýdlo lidu byl veliký, ale byl zachován porádek.
19. 11. vydán příkaz vyrábět a prodávat smetanu. 20. 11. byly přetřeny ně-
mecké nápisy na orientačních tabulích černou barvou. Za kančího ko-
din vše zas opraveno. Rohlíky jsou na lístky.

24. 11. koná se otevření koní na nádvoří trojelůžný. Maršál Ribbentrop mluví
z nově dobytého Gdańska, jež zardalo záminku k válce.

Od 25. 11. do 7. 12. musí být hostince o 8. hod. večer zavřeny, kina a di-
vadla vůbec až do 18. 12. Z láboru odvedeno 20 židů na práce do Polska.
Vyjeli ráno 26. 11. na autobusu do Bina, odkud budou dále dopraveni.
Vyvěšeny varovné plakáty proti sabotáži. Vydán příkaz účast
na jakékoli oslavě 28. října. Přece však někteří lidé vycházejí toho
dne ve světečném obleku s černými vázankami. Večer koná se tichý při-
vod asi 80 lidí k pomníku padlých, kde po zapění hymny lidé se rozcházejí.

1. 1. povoleno zase otevření hostinců do půlnoci, 4. 1. povoleny kinové produkce. Od neděle 5. 1. zaveden úplný nedělní klid. 7. 1. byl proveden atentát na Václava a Aloiseho knedlíky, Hložek. 10. 1. vlaje praporek na počtu padlých při atentátu. Na Zeleném náměstí propadlo se zatklením "Městského" potoka pod lžtinou autem.

17. 1. v pátek je deštivý den. Na trhu není ani masa ani vajec. Dřívě však je dosti. Přichází zpráva o uzavření všech vysokých škol na 3 léta. Ale plakátů a tom vyvěšených zastaveno 9 studentů a mnoho učenců.

V pátek 24. 1. nabízí se 1 kg husy za 25 Kč. Již delší dobu je ve vyhlášení vrbě zdejší rodák nadporučík letce Bělík, Stejnáček, pak major Dr. Škopulec, zdejší rodák, nyní bytem v Jeronýmčicích u Jericha. Zdejší lékař syn zdejšího řed. učitele v. v. Miloš Štorm.

Na prvním prosincovém trhu je hojně drůbeže, ale hubenější husy stojí 150 Kč. V Besedním domě je bohatá výstava "Národní knihy" pro 3 dny. Je velmi hojně navštěvována. Dne 10. 12. plechátovými povinnostmi uctívati německou hymnu a vlajku. Velkou pozornost vzbuzuje vypuklá válka rusko-finská. Písně jsou na listy. Vydávají se zvláštní listy na šaty a textilie. Objevují se na zdech nápisy: Pijde den. Es kommt der Tag. Budeme účtovat! Nápisy jsou ihned odstranovány, poněvadž z nich hrozí obci i občanům velké nebezpečí.

24. 12. posloucháme v rádiu dojemné pásmo: Žení milované. Zvon. O 8. hodině nabádá k lojalitě prezident Hložek.

26. 12. konáno 18 prateb. Rozšířila se totiž pověst, že prateby budou zatráženy a že nemanželstvé děti budou matřím pěstem odebírány.

3. Úmrtí.

26. 1. zemřel uvědomělý dělník Jos. Škárkotický, jenž sledoval politické události velmi pozorně a činně se jich účastňoval.

12. 1. zemřel Václav Štála, kdysi krejčovský mistr, po dlouhá léta zaměstnaný jako hostelník při zdejší škole.

Dne 14. 1. oznámil rozhlás zprávu, při níž zaboletel pratek krejčovského i vančického rodáka: Mistr Alfons Škucha, akademický malíř Alf. Škucha stělového jména, zemřel. Staždy z i vančických občanů si uvědomil hned při této zprávě, že náhlý odchod umělce jest proce předešlým zháskou všemohoucí, ale právě proto tím větší bolestí našeho města, které s pychou zařadilo před lety svého slavného rodáka mezi své čestné občany. Teď se rozvolala se smuteční vlajka na starobylé budově radniční, výkazem smutku města i kraje byla vlajka na "Škuchově rozhlásk" nad městským parkem. - Městská rada projevila dne 15. 1. svou účast v bolu rodině zesnulého telegramem. Stanovila deputaci města k účasti na slavném pohřbu umělce, který se konal péčí obce hlavního města Prahy do vyšehradského Stavína ve středu dne 19. července 1939.

Deputaci tvořili členové městské rady Os. Štáplek, Jos. Říha a Frant. Štáplek a také člen finanční komise Petr. Škucha, vzdálený příbuzný zesnulého. Předem bylo zajištěno u magistrátu hlav. města Prahy včlenění zástupců města a jejich projevu na rozloučenou se slavným rozhláskem do pořadu slavnostního pohřbu. Lesta do Prahy byla vykročena osobním autem Jana Škuffhabera. Z kruhu osobních přátel Škuchových doplněna byla oficiální deputace